

Jongeren met een licht verstandelijke beperking online

Denk
Doe
Voel | t

Cliënten

Begeleiders

**ROUND 1
FIGHT!**

mr Rogier de Groot, MSc
Docent & Onderzoeker lectoraat LVB en Risicovol gedrag
Hogeschool Leiden
groot.de.r@hsleiden.nl

Online risico's

A large red prohibition sign (a circle with a diagonal slash) is overlaid on the text "Online risico's".

Begeleiden naar digitale burgerschap

A large green checkmark is overlaid on the text "Begeleiden naar digitale burgerschap".A stylized black outline of a computer monitor with a stand is positioned on the right side of the slide. The screen area contains text.

**= het vertonen van
bewust, respectvol
en verantwoordelijk
gedrag in de
digitale wereld.**

(Vrije vertaling van Ribble, 2011 en Jones & Mitchell, 2016)

De plicht om digitaal burgerschap te bevorderen

De hulpverlener handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid voortvloeiend uit de voor hulpverleners geldende professionele standaard (Wet WGBO)

Vakinhoudelijk:

- VN-verdrag Handicap
- WGBO
- Wet zorg en Dwang
- Jeugdwet

Moreel-ethisch:

- Beroepscode voor de sociaal werker

Opvallende bevindingen op basis van gesprekken met jongeren met een LVB

- 1. Jongeren met een LVB zijn geen kwetsbare personen, maar personen met kwetsbaarheden, ook online.**
- 2. In hun eigen digitale wereld kunnen ze echter behoorlijk weerbaar en slim zijn.**
- 3. Het zijn experts in hun eigen digitale wereld.**
- 4. Naarmate ze ouder worden, krijgt een deel minder behoefte aan social media**
- 5. Jongeren hebben een moreel kompas en principes**
- 6. Beschermen van jongeren vertaalt zich soms naar opgelegde beperkingen online en daarmee tot weinig begeleide oefenruimte**
- 7. Opvoeders spelen beperkte rol in digitale leven van jongeren**
- 8. Effecten van online gaan zijn zowel positief (vrienden maken, ontspanning, leren etc.) als negatief (Verkeerde vrienden maken, verslaving, verkeerde dingen leren) en zijn vaak twee zijden van dezelfde medaille.**

Wat weten begeleiders van het online gedrag van hun cliënten en hoe kijken ze tegen dit gedrag aan?

→ Gedrag vergelijkbaar met gedrag jongeren zonder beperking

→ Kenmerken van cliënten = verhoogd risico op problemen

→ Internet is medaille met twee kanten: Er zijn voordelen en kansen, maar ook nadelen en uitdagingen.

→ Negatieve kanten vaker benadrukt dan positieve kanten ondanks geringe problematiek bij meeste cliënten.

Wat weten begeleiders van het online gedrag van hun cliënten en hoe kijken ze tegen dit gedrag aan?

→ Begeleiders vinden begeleiding bieden ingewikkeld:

1. Veel gedrag aan het zicht onttrokken
2. Afschermen van gedrag door cliënten
3. Internet maakt geen onderdeel uit van het 'echte leven'.
4. Internet is privé domein van de client
5. Kennis-leeftijdsgat
6. Desinteresse
7. Risico-avers denken
8. Teleurgesteld dat niks werkt en cliënten niet leren van fouten
9. Begeleiders willen wel, maar geen duidelijke richtlijnen, worden buitenspel gezet door ouders en weinig goede voorbeelden

Wat weten begeleiders van het online gedrag van hun cliënten en hoe kijken ze tegen dit gedrag aan?

→Begeleiders zien ook kansen in verbeteren/uitbreiden van communicatie:

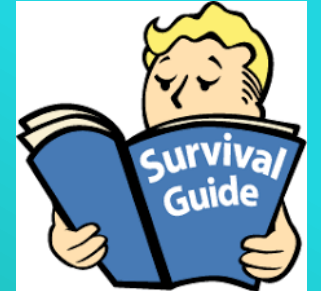
- a. Doet meer recht aan behoeften van cliënt
- b. Minder stressvol voor sommige cliënten
- c. Beter zicht op gemoedstoestand van cliënten
- d. Kan de band met cliënten verstevigen
- e. Client heeft meer controle over eigen communicatie
- f. Begeleiders online meer bewust van eigen communicatie

Drie begeleidingsstijlen

De begrenzer

De ondersteuner

De afwachter

3 begeleidingsstijlen

Begrenzer: De begrenzer is niet iemand die het fijn vindt om te begrenzen, maar ziet het als een noodzakelijk kwaad om zijn doel te bereiken, of begrenst uit onmacht. De begrenzer probeert de client ervan te overtuigen om vrijwillig te worden beperkt in zijn vrijheden omdat het beter voor hem is. Soms neemt de begrenzer het heft in eigen hand (Wifi eraf gooien). Soms worden begrenzers teruggefloten door ouders of voogden die de begrenzer terugfluiten.

→ Ook grijs gebied, want begrenzen vindt soms plaats d.m.v. 'goedkeuring' van de client, maar hoe vrijwillig zijn deze goedkeuringen? Ook soms dingen zonder expliciete goedkeuring, zoals Wifi eraf na 10en of telefoons inleveren in de gemeenschappelijke ruimten).

De afwachter: De afwachter vindt dat je mensen niet kan controleren en ook dat te snel ingrijpen/bemoeien contraproductief kan zijn omdat er al zoveel bemoeienis is in hun leven en dan kan je het contact verliezen. Hij vindt het ook pedagogisch om af te wachten omdat ze hun eigen weg moeten leren te vinden en dat gaat vaak met vallen en opstaan. De afwachter vindt dat cliënten de vrijheid moeten hebben om zelf te bepalen hoe ze hun weg vinden. Sommige afwachters vinden ook dat te veel bemoeienis ertoe kan leiden dat cliënten hen de schuld kunnen geven van wat er mis is gegaan. Tot slot zien ze het internet vooral als het privé domein van hun cliënten.

De ondersteuner: De ondersteuner is vaak proactief in het helpen van cliënten online. De ondersteuner gaat samen met de client achter de computer om zaken uit te zoeken en dingen op te lossen. Ze zijn ervan overtuigd dat hun begeleiding bijdraagt aan het zelfstandig worden en digivaardiger worden. De ondersteuner is soms een voormalig begrenzer die nu vindt dat teveel begrenzen niet werkt. De ondersteuner is ook iemand die aandacht heeft voor de digitale opvoeding van zijn cliënten en wijst hem op netiquette.

3 begeleidingsstijlen

Geen van de drie stijlen is goed of fout, ze kunnen verenigd zijn in 1 persoon en context gebonden zijn. Ze kunnen allemaal legitiem zijn, maar er kan ook frictie ontstaan met je opdracht om goed hulpverlener te zijn!

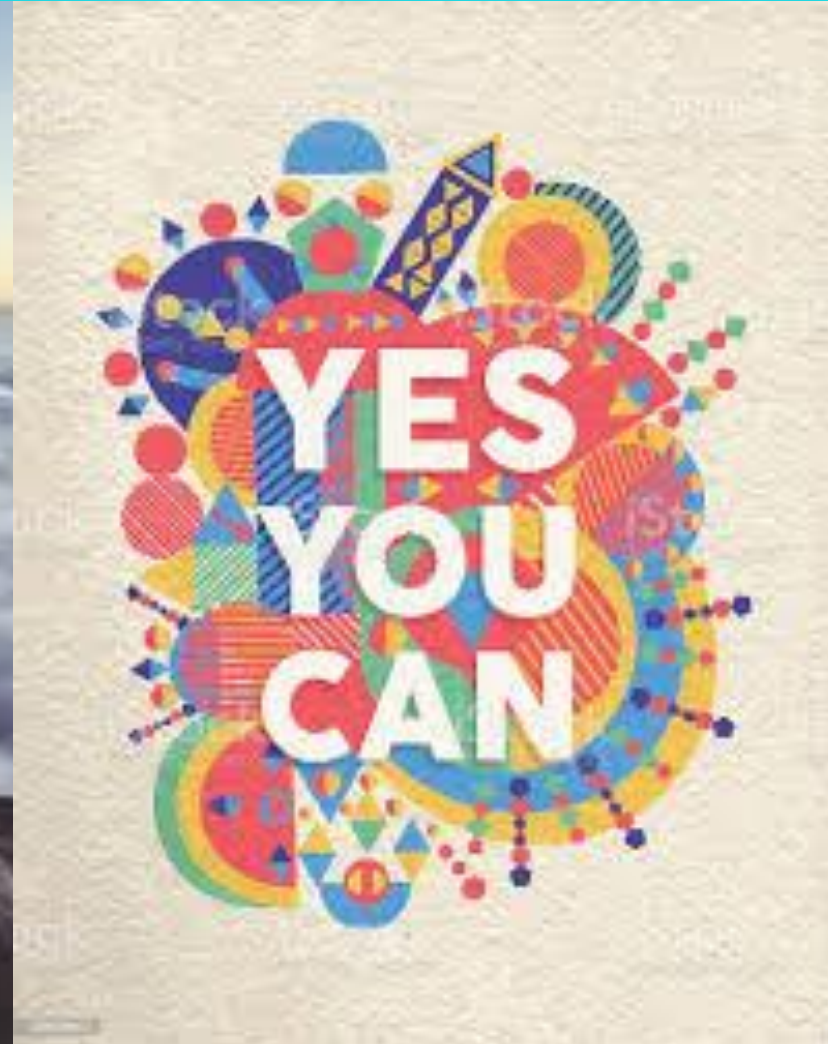
- Bijvoorbeeld als de begrenzer de wifi eraf gooit dan perk je de rechten van de client onrechtmatig in en dat druist in tegen VN-verdrag
- Bijvoorbeeld als de afwachter geen actie onderneemt en cliënten zelf laat aanmodderen dan druist dat in tegen de beroepscode.
- Bijvoorbeeld als de ondersteuner teveel voor de client gaat doen i.p.v. hem te leren hoe hij het zelf moet doen dan druist dat in tegen de beroepscode

De weg naar Digitaal Burgerschap

Ondersteunen

Opvoeden

Omdenken

De weg naar Digitaal Burgerschap

- **Ondersteunen:** Als zorgmedewerker ondersteun je de client als hij vragen heeft over zijn digitale leven of als je zelf signaleert dat de client ergens mee zit online. Ondersteunen betekent ook stimuleren en bevorderen van positief online gedrag. Je hoeft geen expert te zijn, maar je doet dit samen met de client. De zorgmedewerker maakt zich er sterk voor dat de client zich online voldoende kan ontplooien in onze digitale burgermaatschappij. Hij bevordert zelfredzaamheid, weerbaarheid en participatie.
- **Opvoeden:** Als zorgmedewerker is het belangrijk om ook digitaal de client op te voeden. Dit betekent grenzen stellen waar nodig, maar ook luisteren naar de client en belangstelling tonen. Dit vergt altijd maatwerk, en belangrijk is dat we vooral aandacht moeten hebben voor het gewone opvoeden en niet over het managen van problemen. Vertrouwen is de basis!
- **Omdenken:** De digitale wereld brengt nieuwe uitdagingen voor zorgmedewerkers. Dat vraagt om zorgmedewerkers die creatief en veerkrachtig zijn en die risico's omarmen en niet uit de weg gaan.

Als professional en als organisatie heb je de belangrijkste tools om digitaal burgerschap te bevorderen al in huis, maar we moeten ze wel bewuster gaan inzetten om de cliënten ook in de digitale wereld naar meer zelfstandigheid te begeleiden.

“It may be time for adults to stop arguing over whether smartphones and social media are good or bad for teens' mental health and start figuring out ways to best support them in both their offline and online lives”

Candice Odgers, professor of psychological science at the University of California